

ШАП

ПРАКТИЧЕСКО РЪКОВОДСТВО

ЗА ЛОВЦИТЕ

Какво е шап?

Шапът е силно заразна болест по домашните и диви чифтокопитни животни, която се разпространява бързо и неконтролируемо и има изключително тежки и пагубни икономически последици за животновъдството и стопанисването на дивеча.

Несъмнено шапът е най-значимата за международната търговия болест по животните.

Кои диви животни боледуват от шап?

От шап боледуват всички диви чифтокопитни животни. В Европа от възприемчивия дивеч с най-голямо значение са дивата свиня (*Sus scrofa*), сърната (*Capreolus capreolus*), благородния елен (*Cervus elaphus*), елена лопатар (*Dama dama*), муфлона (*Ovis orientalis*) и други.

Какво да правя с трупа на отстреляния дивеч?

При провеждане на лов в местност, където са наложени ограничения във връзка с констатиран случай на шап при диви животни, не се допуска отварянето и разфасоването на труп на отстрелян възприемчив дивеч на терена. Това може да стане единствено в определен и одобрен за тази цел пункт за отстраняване на вътрешностите, взимане и изпращане на проби за лабораторно изследване и съхранение на трупа до излизане на лабораторния резултат. Трупът се поставя в найлонов чувал или се завива в найлон, по начин гарантиращ предпазване на замърсяване на околната среда и транспортното средство от вируса на шапа и се транспортира до пункта за съхранение.

При предаването на трупа, упълномощеното лице дава следните данни за отстреляното животно, които се вписват в дневника на пункта:

- дата на отстрел/ дата и час на постъпване на трупа
- местността/географски координати, където е отстрелян дивеча
- имената на ловеца, отстрелял дивеча
- вид, пол, възраст, живо тегло на отстреляния дивеч
- видими лезии (ако има такива)

Вътрешните органи трябва да бъдат отстранени и държани отделно в пункта за съхранение, като са обозначени със същия идентификационен номер като този на трупа. Вземат се проби, които се изпращат за изследване в лаборатория. Ако резултатите са отрицателни, месото и другите годни за човешка консумация продукти могат да бъдат върнати на ловеца. Когато обаче в пункта се открие положителен труп, всички съхранявани там трупове трябва да бъдат унищожени, за да се избегне възможното пряко или непряко заразяване.

Какви проби се вземат за изследване за наличие на шап?

Проби се вземат след инструкция от компетентния ветеринарен орган. Подходящи за целта проби са кръв, всички видове мехурчета и тяхната течност, а също и сливици. Пробите трябва да са обозначени и правилно и добре опаковани (от съществена важност е да се осигури невъзможност за заразяване на околната среда по време на транспортиране до лаборатория).

Как можем да разпознаем шап при дивеча

Шапът се характеризира със:

- слабост, умора;
- остро изразена куцота;
- обилно слюнно отделяне;
- пълни с течност мехурчета и ерозии по лигавицата на устната кухина, междукопитното пространство и копитния венец (фиг. 3 и 4) и/или върху цицките.

Най-често заболяването се проявява с куцота, при засягане на всички копита, която може и да не се забележи по време на ловуване.

Преболедувалите животни не показват клинични признаци на заболяването, но могат да излъчват вируса и заразяват други диви или селскостопански животни в продължение на години. При преболедували животни заболяването може да се докаже само при лабораторно изследване.

При диви свине, инфектирани с вируса на шап могат да бъдат наблюдавани мехурчета (фиг. 1) и ерозии по рилото, лигавицата на устната кухина (устни, бузи, език), междукопитното пространство (фиг. 2) и копитния венец, често съпроводени с опадане и деформация на копитата (фиг. 5).

Каква е опасността при работа с отстреляни болни от шап диви животни?

При неправилна обработка и съхранение на трупа на отстреляния дивеч, могат да бъдат заразени домашни селскостопански животни (говеда, овце, кози и свине). Заразяването става посредством контакт с инфектирани продукти от дивеч – кръв, кожи, вътрешни органи и др. Особено опасни са лунките и другите месни продукти от дивечово месо, непретърпели термична обработка. Всички кожи и вътрешни органи, които не са годни за човешка консумация, трябва да бъдат обезвредени чрез загробване или изгаряне. От съществено важно значение са хигиената и био-сигурността по време на лов.

Фиг. 1. Диво прасе, заболяло от шап. Мехурче по рилото. (© FLI)

Фиг. 2. Мехурче в между пръстовото пространство на копито на диво прасе (© FLI)

Фиг. 3. Шапна лезия върху копито на диво прасе (© FLI)

Фиг. 4. Шапна лезия върху копито на диво прасе (© FLI)

Фиг. 5. След инфекциозно заздравяване и деформация на копитата на диво прасе

Ако видите някои от тези изменения при диви чифтокопитни животни, незабавно информирайте най-близкия ветеринарен лекар до мястото, където ловувате. По този начин може да спасите хиляди животни и да предотвратите огромни икономически загуби за страната!